

³ Див.: Гуревский В.К. Предмет и система аграрного права. // Аграрное, земельное и экологическое право Украины. Общие части учебных курсов. Учебное пособие. / Под ред. Погребного А.А. и Каракаша И.И. – Х.: Одиссей, 2000. – 368 с. – С.13-14.

⁴ Гайворонський В.М., Жушман В.П. Предмет, принципи і система аграрного права // Аграрне право / Кол. авт.; За ред. В.П. Жушмана. – Навч. посібник. – Х.: Національна юрид. акад. України, 1997. – 230 с. – С. 18.

⁵ Аграрное право: Учебник для вузов / Под ред. проф. Г.Е. Быстрова и проф. М.И. Козыря. 2-е изд., испр. и доп. – М.: Юрист, 1998. – 534с. – С.281-295.

⁶ Янчук В.З. Аграрно-господарче право – навчальна дисципліна // Право України. – 2000. - № 2. – С.38-42.

⁷ Первушин А.Г. Хозяйственный договор в деятельности предприятий сельского хозяйства. – М., 1976. – С. 12-15.

⁸ Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” від 1 червня 2000 р. // Урядовий кур’єр. – 2000. - №139. – 02 липня.

⁹ Голос України. – 2001. – 21 лютого.

Н. Мельничук,
*аспірантка Національного аграрного
університету, м. Київ*

ПИТАННЯ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ – ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНА ПРОБЛЕМА УКРАЇНИ

Згідно Конституції України найвищою соціальною цінністю в нашому суспільстві є людина [5].

Невід’ємною складовою життєдіяльності людини з точки зору, як прогресу, так і його шкідливих наслідків є оточуюче середовище.

Забруднення першочергових ресурсів планети таких, як вода, повітря, родючих шарів ґрунту сьогодні досягли погрожуючого рівня. Як не дивно, але багатогранні види людської діяльності викликають забруднення навколишнього середовища.

Протягом всієї історії цивілізації людство використовує дари Землі як джерело їжі. Тому сьогодні, як і багато років тому, сільське господарство є провідною сферою життєзабезпечення населення Землі продуктами харчування та промисловою сировиною. Але в останній період особливо загострились традиційні проблеми даної галузі. Забруднюються і порушуються природні середовища, кожна додаткова одиниця продукції передбачає все більше і більше затрат, виснаження природних ресурсів вимагає внесення більшої кількості добрив та засобів захисту. Ці та інші негативні прояви висувають задачу забезпечення продовольчої безпеки Землі на перший план.

Всезагальна декларація прав людини (1948 р.) проголосила: “Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи харчування, одягу, житло, медичний огляд та необхідне соціальне обслуговування, який потрібний для підтримання здоров’я її самої та її сім’ї.”(25ст.)

Право громадян на охорону здоров’я закріплено в Конституції України (ст.49). Виходячи з першочергового значення продуктів харчування в життєдіяльності людини, та їх виключного впливу на здоров’я в ст.42 нашої Конституції, зазначено, як обов’язок держави захищати права споживачів, здійснювати систематичний контроль за якістю і безпекою продукції [2, 3, 5].

Безпека і якість продуктів харчування являються одними з основних факторів, які визначають здоров’я нації і збереження її генофонду. Так встановлено, що біля 70% шкідливих для людини речовин потрапляють до неї через їжу і тільки близько 30% через повітря і воду. Тому продовольча безпека в країні, особливо в останні роки викликає серйозне занепокоєння на національному рівні.

Право кожного на отримання безпечного для здоров’я і якісного продовольства було визначено в Римській декларації про Всесвітню продовольчу безпеку (1966 р.).

Не секрет, що внутрішній ринок України заповнений величезною масою імпортованих харчових продуктів, часто недоброякісних і екологічно небезпечних. Зафіксовано чимало випадків отруєнь [4, 6, 7]. Особливо насторожує поява в Англії та інших країнах Європи таких небезпечних захворювань, як “коров’ячий сказ” та “ящур”. В зв’язку з розповсюдженням захворювань, згідно рішення Єврокомісії, в країнах Європи повинно бути ліквідовано до 2 млн. голів великої рогатої худоби, із них 400 тис. – в Німеччині. Зважаючи на це, в сучасних умовах України актуальними є питання розробки комплексу заходів, у тому числі і правових, спрямованих на обмеження, заборону імпорту і реалізації на території України екологічно небезпечних продуктів харчування.

Недостатньо поки, що вивчені наслідки використання трансгенної продукції на продовольчому ринку. З кожним роком в світі збільшуються об’єми її виробництва на основі вирощування генетично модифікованих культур. Висновки вчених відносно трансгенної продукції діаметрально протилежні. На думку одних вона є повністю безпечною і може використовуватись, як звичайний продукт. Інші фіксують появу у людей відхилень зору, алергічних реакцій тощо. Хоча на прилавках наших магазинів чималий процент імпортованої продукції є трансгенною. Важко не погодитися з головою Комітету Державної Думи Росії по аграрним питанням В. Плотніковим, який вважає, що розширення бази трансгенної продукції на продовольчому ринку потребує підсилення законодавчого захисту населення від можливих не передбачуваних наслідків. Вся ця робота повинна вестись на основі повного і об’єктивного інформування покупців про цю продукцію з обов’язковим її маркуванням, яке вже діє в Європі. На нашу думку дані нововведення необхідно ввести і в Україні.

Велику стурбованість викликає масове розповсюдження на продовольчому ринку фальсифікованої продукції, упаковок, етикеток, сертифікатів. Діюче законодавство сьогодні практично не захищає споживача, від такого свавілля.

Серед стратегічних проблем Національного відродження України, соціально-економічного розвитку країни – проблема якості є однією із найактуальніших і найпрогресивніших. Державна політика і національна програма підвищення якості вітчизняної продукції – це перш за все підтримка розвитку реальної економіки, допомога підприємцям, сприяння поверненню вітчизняних товаровиробників на український ринок. Для того, щоб українські підприємства мали змогу вийти на світовий ринок їм необхідно виробляти продукцію по рівню якості не нижчу середньосвітової, а по ціні, а значить собівартості – не вище середньосвітової. Боротьба за ринки збуту змусить українських аграрних товаровиробників підвищити вимоги до якості та екологічної безпеки своєї продукції, перейти на новий рівень використання системи управління її якістю, здійснюваного з додержанням міжнародних вимог [1].

Практична діяльність аграрних товаровиробників по випуску доброякісної продукції потребує належного правового забезпечення. Так сталося, що проблемі правового врегулювання якості продукції в період становлення незалежної Української держави недостатньо приділено уваги серед інших теоретичних правових досліджень.

В той же час актуальність даної проблеми вказує на необхідність належних досліджень, крім того потребує більш широкого нормативного закріплення вимог щодо якості сільськогосподарської продукції, яка виробляється аграрними товаровиробниками, а також забезпечення належної якості під час транспортування і експлуатації споживачем в період виробництва, переробки, транспортування і зберігання.

Досягнення поставлених цілей неможливо без Національної самосвідомості і виховання в народі розуміння того, що вирішальний вплив на життєздатність країни має якість продукції. На наш погляд необхідно введення загальноосвітніх дисциплін з питань якості в учбові програми інститутів, технікумів і шкіл.

Держава зобов'язана зайнятися створенням усталеного освітнього і психологічного фундаменту, на якому кожна людина в Україні захоче і зможе виробляти продукт високої якості.

Література

1. *Аграрне право України*. – К.: – 2000.
2. *Про захист прав споживачів: Закон України // Відомості Верховної Ради від 30 червня 1999 року. - №23/99 ВР. Закон №783-ХІV.*
3. *Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини: Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1998. – №19.*
4. *Крикунов С. Обережно: курячий суп // Урядовий кур'єр. – 1996. – 23 березня.*
5. *Конституція України.*
6. *Чайка І. Качество как основа программы выхода из кризиса // Сертификация. – №1. – М, 1999.*
7. *Чобіт Д. Яскрава обгортка залежалою імпорту, або як непродумані норми руйнують економіку Держави // Голос України. – 1996.*

И. Нечаева,
студентка IV курса
Одесской национальной юридической академии

ПРАВОВОЙ РЕЖИМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЗЕМЕЛЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ

С принятием нового кодекса Украины (25.10.2002г.) проблема использования земель сельскохозяйственного назначения стала привлекать внимание многих специалистов в области аграрного права. В структуре земельного фонда Украины особое место занимают земли сельскохозяйственного назначения, понятия которых связаны со сферой сельскохозяйственного производства. К землям сельскохозяйственного назначения относятся все земли, основным назначением которых является их использование в сельском хозяйстве.

В соответствии со ст. 22 ЗК Украины землями сельскохозяйственного назначения признаются земли, предоставленные для производства сельскохозяйственной продукции, осуществления сельскохозяйственных научно-исследовательских и учебных деятельности, а также размещение соответствующей производственной инфраструктуры или предназначения для этих целей.

К землям сельскохозяйственного назначения относятся:

1) сельскохозяйственные угодья (пашни, многолетние насаждения, сенокосы, пастбища и залежи);

2) несельскохозяйственные угодья (хозяйственные прогоны и дороги, полезащитные лесные полосы и другие защитные насаждения, кроме тех, которые отнесены к землям фонда, земли под хозяйственными строениями и т.д.) .

Существуют два основных признака сельскохозяйственных земель – это предоставление для сельскохозяйственного производства и предназначение для использования в сфере сельскохозяйственного производства. Земля в сельскохозяйственном производстве является незаменимым фактором. Среди ряда её особенностей чаще всего выделяют: ограниченность площади, непремещаемость в пространстве, неуничтожаемость в процессе использования, практическая неисчерпаемость, производительность силы и т.д.²

Следует отметить тот факт, что понятие земли и земельного участка не совпадают, так как в собственности и в пользовании сельскохозяйственных предприятий могут находиться только выделенные на определённой местности, имеющие свои границы земельные участки.

Понятия же земли как объекта земельных отношений можно определить следующим образом: земля – это составная часть экосистемы, обеспечивающая жизнедеятельность всех живых организмов, выступающие главным средством производства в сельском и лесном хозяйстве, а также пространственным базисом для размещения различных объектов, являющихся территориальным пространством, составляющая основу для осуществления административно-территориального деления в стране³.

Правовой режим земельного участка включает его целевое назначение и разрешения использования. Под целевым назначением следует определить установленные компетентными органами пределы использования земельного участка для сельскохозяйственных нужд на основе права собственности или права пользования этим земельным участком, которое зарегистрировано в установленном порядке.

Одной из главных характеристик земель сельскохозяйственного назначения является их почвенная характеристика, так как:

1) значительную часть земной поверхности занимает почва;

2) земля непосредственно функционирует с другими природными ресурсами.

Понятие почвы даётся в агрономической науке, как верхнего рыхлого слоя земли, который видоизменяется и продолжает постоянно изменяться под влиянием биологических и атмосферных факторов, а также под целенаправленным влиянием деятельности человека. Также определение почвы даёт и энциклопедический словарь: «почва – природное образование, состоящее из генетически связанных горизонтов, формирующихся в результате преобразования поверхностных слоёв и атмосферы под воздействием воды, воздуха и живых организмов, и обладающее плодородием»⁴.

В правовом процессе использования и охраны земель сельскохозяйственного назначения выделяют два основных аспекта:

1) обеспечение наиболее благоприятного использования земель и их охраны в работе сельскохозяйственного производства;

2) максимальное сокращение площадей земли.

В настоящее время проблема обеспечения охраны площади земель, которые используются как основное средство производства, и является значительной проблемой для сельского хозяйства. Вторжение несельскохозяйственного использования земель в сферу земледелия влечёт за собой процесс развития промышленности и населения, что мешает развитию сельскохозяйственного использования земель.

В отличие от земель сельскохозяйственного назначения существуют несельскохозяйственные земли, которые непригодны для ведения сельского хозяйства. Они чаще всего используются для строительства промышленных предприятий, объектов жилищно-коммунального хозяйства, железных и автомобильных дорог, а также и для других несельскохозяйственных нужд.